

ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ

DORMÁND, HRSZ.:057/4; KISHANYI ÁLLATTARTÓ TELEP FEJLESZTÉSE

a

KARKUS JÁNOS MAGÁNSZEMÉLY ÖCSG

megrendelésére
készítette:

A

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖZGYŰJTEMÉNYI KÖZPONT

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET

2025

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az előzetes régészeti dokumentáció (ERD) tárgya: Dormánd, hrsz.:057/4; Kishanyi állattartó telep fejlesztése

1.2. A tervezett változtatás helyszíne: Dormánd, hrsz.:057/4

1.3. Az ERD megrendelője: Karkus János magánszemély ÖCSG

1.4. Az ERD megrendelésének célja: Építésügyi engedélyezési eljárás

1.5. Készítette: Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ

1.6. Az ERD elkészítése során *a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendeletének (továbbiakban: Korm. R.)* előírásait alkalmaztuk.

1.7. Az ERD – a Kötv. 23/C. § (5) bekezdésének megfelelően – próbafeltárás eredményei alapján készült.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés

A tervezett beruházás helyszíne Heves vármegyében található, Dormánd határában.

Kishanyi külterület, amely része Dormánd község területének, amelynek központjától számítva nagyjából 5 kilométer távolságra található. Jellemét tekintve mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák.

A terület közvetlen közelében egy kápolna található, amelyhez temető is tartozik. Hanyi Szent Anna templomáról 1733-ban, mint jó állapotú kőépületként számolnak be; 1763-ban és 1819-ben, mint Butler Lajos által épített kápolnaként említik. 1814-ben javítják, ekkor új hajót építenek a régi szentélyhez. A kápolna védőszentje ma is Szent Anna.

1977-1978-ban a Hanyi-pusztai kápolnában és körülötte Fodor László végzett feltárásokat. Az épület környezetében településmaradványok, illetve 15. századi cseréptöredékek kerültek elő, melyek bizonyosan az egykori templom körüli település maradványaiként értékelhetők; és a középkori forrásokban megjelenő Hanyi; pontosabban az 1467-ben is említett Egyházashany településével azonosíthatók.

Ezek alapján látható, Dormánd - Kishanyként elnevezett lelőhely az egykori Egyházashany településnek a része volt. Az ásatási dokumentációban Dormánd - Kishany és Dormánd - Hanyipusztai lelőhelyeket egyben, Dormánd - Hanyipusztai lelőhely alatt lehet majd megtalálni. A feltárás során is a két lelőhelyen egy területként számoztuk az objektumokat, mivel nem lehetett határvonalat húzni a két lelőhely között.

2.2. Próbafeltárás

A 2024.12.09 – 2024.12.10 közötti időszakban végzett próbafeltárás során összesen 10 kutatóárkot nyitottunk, amelyek összterülete 752,313 m² volt.

A tervezett szondaárkok közül 2 árkot nem nyitottunk meg, mert a tervek alapján nem fog változni a terület. Illetve a 7. számú szonda elején egy villanyoszlop volt az útban. A most megnyitott szondaárkok mindegyike negatív volt régészetiileg.

A beruházás területe egy felhagyott állattartó telep területét foglalja magába, amelyen még több esetben régi épületek is álltak. A tűzszerészeti vizsgálatot nehezítette ez a tényező és a bolygatottság mértéke, ezért a feltárást tűzszerészeti felügyeletet kaptunk.

Az épületek helyén kijelölt kutatóárkok ásása nehézkes volt a biztosított kisméretű kombigép okán, de mindkét nap második felére kaptunk egy plusz gépet, úgyhogy délutánonként jól tudtunk haladni. A szondák ásása közben bebizonyosodott, hogy a terület többszörösen el lett planírozva, helyenként 60-80 cm mélységben is feltöltést tapasztaltunk, de alatta még egy valószínűleg érintetlen humuszréteg lapult. A szondák átlagos mélysége fél- és 1 méter között mozgott. Modern beásásokat, vezetékeket javarészt a felső rétegekben fedeztünk fel, csak a 3. és a 10. számú szondában találtunk az altalajig leásott modern árkot, illetve egy vízvezetékcsövet.

A próbafeltárás alkalmazásával reprezentatív módon kutatott területeket az 1. sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

3. FELTÁRÁSI PROJEKTTERV

3.1. A változtatási szándékok ismertetése

Az ingatlan a 057/5 helyrajzi számú úthoz csatlakozik, ami a K64 Farm Kft (3390 Füzesabony, Széchenyi út 1.) tulajdonában, kezelésében van. A tulajdonoshozzájárulását adta építtetőnek úgy az építésre (az építés helye 057/4 helyrajzi számú ingatlan is a K64 Farm Kft tulajdona), mint az úthasználatra. Az ingatlan belső úthálózattal rendelkezik, amit felújítanak, bővítenek. Készül 4 db új építésű, fedett-nyitott csarnok épület, belső terében úgynevezett terelő

folyosóval és két oldalon karám rendszerekkel. A kétoldali elhelyezésnél egy-egy (csarnok hosszoldalán) végigfutó etetőutakkal. A trágya kezelés növekvő almos technológia. Az istállóter padozata szulfátálló vastag beton szerkezet, ami alatt extra szigetelés védi a talajt a trágyalé bejutásától. Az etetőútra kihelyezett takarmányt a főtetőből kinyúló, konzolos előtető védi a csapadéktól. A nyári túlzott felmelegedéstől az istálló teret hőszigetelő tetőpanel védi, valamint a gerinc teljes hosszában gravitációs szellőző biztosítja a légmozgást.

Készül 4 db új építésű, fedett-nyitott csarnok épület, belső tér négy egyenlő részre osztott a csarnok teljes szélességében karám rendszerekkel. Az istállók kettesével kerültek telepítésre. A csarnok közötti, mintegy 14 m széles terület külső kifutóként használandó az istállók teljes hosszában. Az etetőút csarnokonként egy-egy oldalon készül szintén konzolos lefedésben. A trágya kezelés itt is növekvő almos rendszerű. A csarnok és padozata azonos szerkezeti kialakítású, mint a szarvasmarha istállóknál ismertetett.

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés, örökségvédelmi hatáscsökkentő javaslatok

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

A megrendelő által átadott műszaki adatok és a régészeti értékvizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás földmunkái **nem érintenek ismert régészeti lelőhelyet**, ezért megelőző feltárás elvégzésére nincs szükség.

A Kötv. 23/E. § (5) bekezdése szerint: nagyberuházás megvalósítása esetén **a kivitelezés földmunkái régészeti megfigyelés mellett végezhetőek, ennek megfelelően az egyéb feltérési módszerekkel fel nem tárt területen régészeti megfigyelést kell biztosítani** (Korm. R. 43. § (3) bekezdés). Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely kerül elő, a jelenségeket ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell. A Korm. R. 35. § (1) bekezdés szerint, ha a régészeti megfigyelés során régészeti bontómunka válik szükségessé a régészeti bontómunkát – legalább a beruházási földmunkával érintett mélységig – és az elsődleges leletfeldolgozást a régészeti megfigyelés keretében kell elvégezni.

A Korm. R. 45. § szerint, ha a nagyberuházás régészeti megfigyelése során előkerült régészeti lelőhely vagy lelet a kivitelezés hátráltatása nélkül régészeti bontómunka keretében nem tárható fel, a régészeti megfigyelést végző intézmény haladéktalanul értesíti a hatóságot. A hatóság a szükséges intézkedésekről a bejelentés kézhezvételétől számított öt napon belül dönt.

A régészeti megfigyelést a kivitelezés földmunkáinak teljes időtartamára kell biztosítani.

A Korm. R. 46. § (1-3) bekezdései alapján, ha a megelőző feltárás vagy a régészeti megfigyelés során eredeti összefüggéseiben megmaradt régészeti emlék kerül elő, a feltárást végző intézmény három napon belül köteles bejelenteni a hatóságnak, valamint megelőző feltárás esetén értesíteni a beruházót. A bejelentett régészeti emlék elkerüléséről vagy helyszíni megtartásáról és kezeléséről, valamint a szükséges állagmegőrző intézkedésekről a

hatóság húsz napon belül dönt. Ha a régészeti emlék megelőző feltárás során került elő, és a hatóság határozata alapján azt a helyszínen kell megőrizni, a beruházás során a műszaki tervezésnek és a kivitelezésnek tekintettel kell lennie az emlék megőrzésére. Ebben az esetben a feltárást végző intézmény köteles a feltárás terepi munkáinak befejezését követő tizenöt napon belül a régészeti emlékről adatot szolgáltatni a beruházónak. Az adatszolgáltatás részeként rajzi dokumentáción egyértelműen fel kell tüntetni a bontható és a helyszínen – eredeti helyükön – megőrzendő régészeti emlékeket.

3.3.3. A régészeti megfigyelés költsége

A nagyberuházások esetén az ismert régészeti lelőhelyek területén kívül végzett földmunka régészeti megfigyelésének elszámolása óradíjas rendszerben történik, a valós teljesítés – azaz a megfigyelt földmunkák időtartama – alapján.

A régészeti megfigyelés maximált hatásági egységára 8 000 Ft/óra (nettó), de min. 36.000 Ft/nap.

Régészeti jelenségek előkerülése esetén, a *Korm. R. 8. melléklete* szerinti **régészeti bontómunka elszámolásának maximált hatásági egységára: 3 150 Ft/m² (nettó).**

3.3.4. A régészeti költségek összesen

<i>A régészeti lelőhelyeken kívül végzett földmunkák régészeti megfigyelésének nettó költsége</i>	<i>A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható</i>
<i>Régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka költsége</i>	<i>Nem kalkulálható</i>
<i>Összesen</i>	<i>A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható</i>

3.4. A régészeti feladatellátásra kijelölt intézmény megjelölése

A Kötv. 23/E. § (2) bekezdése alapján, a nagyberuházást megelőző feltárás, illetve nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti megfigyelés esetén a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ a beruházó szerződésalkötési szándékáról, annak kézhezvételét követő 5 napon belül értesíti a nagyberuházás megelőző feltárásának elvégzésére jogosult intézményt és koordinálja a szerződésalkötést.

A Kötv. 23/E. § (2a) bekezdése alapján a nagyberuházást megelőző feltárást a gyűjtőterületén érintett vármegyei hatókörű városi múzeum, jelen esetben a Dobó István Vármúzeum (3300 Eger, Vár köz 1., regeszet.div@egrivar.hu) végezheti jogszabályban meghatározottak szerint.

A Kötv. 22. § (11) bekezdés alapján a megelőző feltáráshoz kapcsolódó szerződést a feltáráshoz jogosult intézménynek és a beruházónak a jogszabályban meghatározott adattartalomnak a beruházó által történő rendelkezésre bocsátásától számított 15 napon belül kell megkötöni.

A Kötv. 23/E. § (4) bekezdés alapján, ha a gyűjtőterületén érintett vármegyei hatókörű városi múzeum a megelőző feltárássra vonatkozó szerződést a 22. § (11) bekezdésében meghatározott 15 napos határidőn belül nem köti meg, akkor a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ gondoskodik a régészeti feladatellátás elvégzéséről.

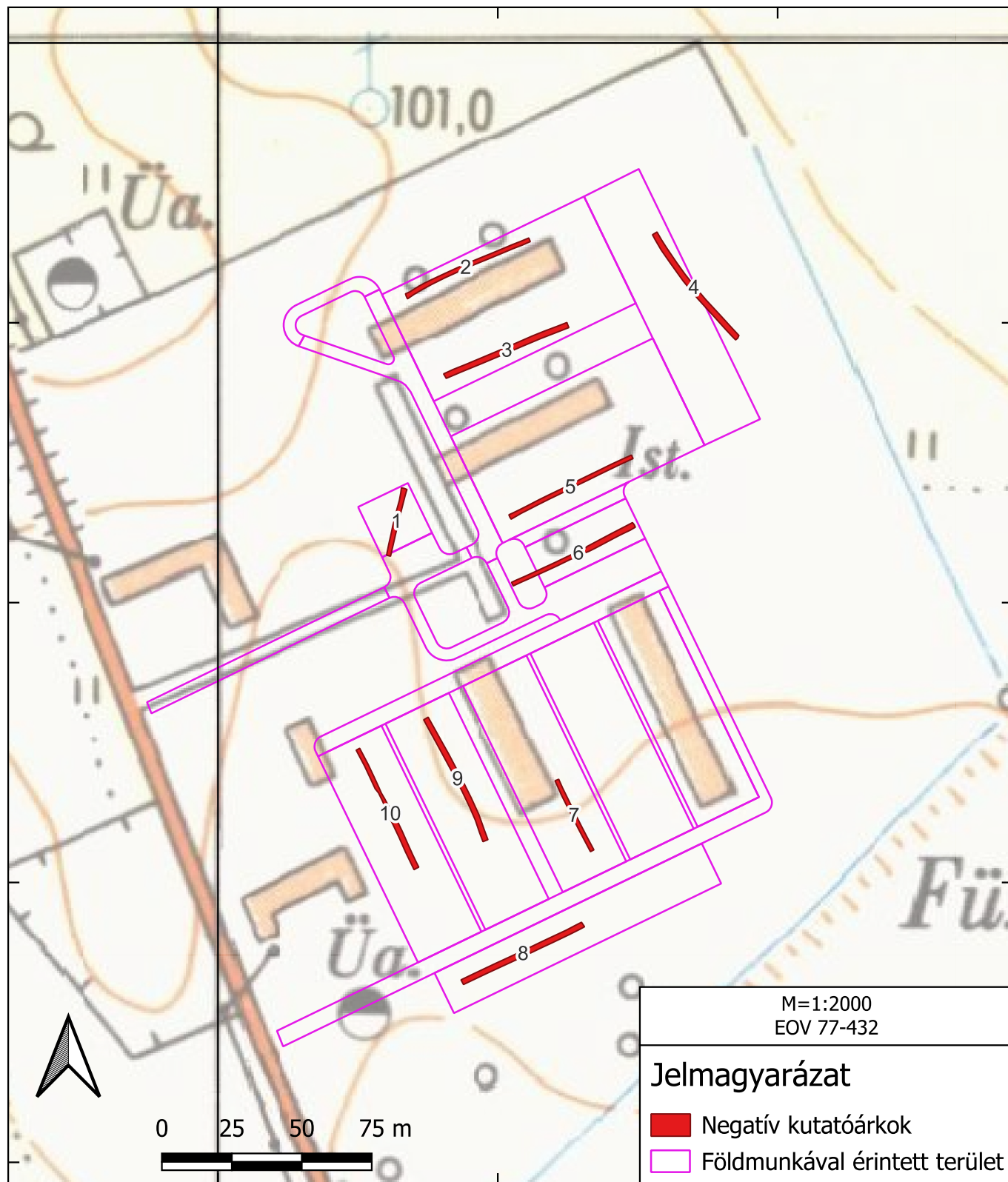
Budapest, 2025.01.09.

Csörgő Ákos
régész
Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

261000.000

751000.000

261000.000

751000.000

Dormánd, hrsz.:057/4; Kishanyi állattartó telep fejlesztése
Előzetes régészeti dokumentáció
1. térképmelléklet
A próbafeltárás kutathatósági viszonyai és eredményei

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET